

מהלכות תפילת מנוזה עפ"י שו"ע – סימן רלג' ופוסקים אזורנים

הקדמה

בגיליון השבוע שעבר הובא כי עיקר זמנה של תפילת מנוחה הוא מתשע שעות ומחצה ולמעלה. לדעת רבנן עד הלילה, ולדעת רבי יהודה עד פלג המנחה שהוא עד סוף אחד עשרה שעות פחות רבע שעה. בגמרא הייתה המסקנה - דעבד כמר, עבד ודעבד כמר עבד. ובשו"ע כתב שהוא שיעשה לעולם כאחד מהם, שאם עושה כרבנן ומתפלל מנוחה עד הלילה, שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה. ואם עושה כרבי יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה, צריך לזוהר שלא יתפלל מנוחה באותה שעה. והוסיף במשנה ברורה: מפני שאם ינהג פעם כך ופעם כך הרי זה "תתתי דסתרי", אפילו למחר, וכל שכן שלא יתפלל ביום אחד מנוחה אחר פלג כרבנן וערבית לפני צאת הכוכבים.

כתב הטור – "כשיבא להתפלל כתב רב עמרם שנוטל ידיו. אין לו מים ליטלם, אם יודע שיהיו לפניו עד ארבע מיל והוא בדרך, ימתין עד מקום המים אפילו אם יעבור זמן התפילה אבל יותר מארבע מיל יתפלל מיד ואל יעבור זמן התפילה. והני מילי לפניו, אבל לאחריו פחות ממיל חוזר אבל מיל אינו חוזר. והתוספות כתבו שאין לו להעביר זמן התפילה כדי ליטול ידיו במים. ואם אין ידיו נקיות יקנחם בעפר או בצרור. ולאחריו אינו צריך לחזור כלל כדי ליטלם, אפילו אם יש לו זמן. לעניין ברכה על הנטילה- אין לו לברך, אם לא שעשה צרכיו וקנח או קטנים ושפשוף, שאז צריך לברך. מקור הדברים במסכת פסחים מו. ובמסכת חולין קכב:

פרטי הלכות

א. עכשיו שנהגו להתפלל תפלת מנוחה עד הלילה, אין להתפלל תפלת ערבית לפני שקיעת החמה, ואם בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנוחה ולמעלה, יצא. ובשעת הדחק, יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנוחה ולמעלה. (מרן בשו"ע)

ב. אם התפלל ערבית לפני פלג המנוחה, אפילו בדיעבד לא יצא, וצריך לחזור על תפילתו. אולם יש לסמוך להקל שלא לחזור ולהתפלל אף אם התפלל שעה ורביע לפני שקיעת החמה. (משנה ברורה)

ג. מי שהתאחר מלהתפלל מנוחה עד סמוך לסוף זמנה, באופן שאם יתחיל להתפלל תפילת שמונה עשרה, באמצע התפילה יגיע זמן צאת הכוכבים, רשאי להתחיל להתפלל מנוחה, בתנאי שהתפלל את רוב התפילה לפני צאת הכוכבים. (ילקוט יוסף)

ד. בית כנסת שמתפללים בו מניינים רבים בזה אחר זה, כגון בכותל המערבי, ונכנס שם אדם להתפלל מנוחה וערבית, ולפני שהתפלל מנוחה שמע מהמניין הסמוך שליח ציבור שאומר "ברכו את ה' המבורך" של תפילת ערבית, יענה עם הציבור "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", ואינו חושש שהרי רשאי להתפלל מנוחה גם לאחר שענה ל"ברכו". (ילקוט יוסף ג')

ה. במה דברים אמורים, ביום חול. אולם בערב שבת, אם שמע מהציבור שאומרים "ברכו" והוא עדיין לא התפלל מנוחה, לא יענה עימם "ברכו" מפני שבזה מקבל עליו את השבת. ואם ענה עימם "ברכו", לא יתפלל מנוחה, אלא יתפלל ערבית של שבת שניים. (ילקוט יוסף ג')

ו. בית כנסת שמתפללים בו מניינים רבים בזה אחר זה, כגון בכותל המערבי, אדם שהתפלל כבר ערבית, מפלג המנוחה, רשאי לענות קדושה של מנין אחר, בין ביום חול ובין ביום שבת. וכן רשאים לענות אמן אחר ברכות חזרת הש"ץ. (עפ"י ילקוט יוסף ג')

ז. בית כנסת שהיו שם בימי החול רוב מניין שלא התפללו מנוחה, רשאים לצרף אליהם לעשרה, כאלה שכבר התפללו ערבית מבעוד יום. ויענו אמן לקדיש ולחזרת הש"ץ, וגם יענו קדושה. אולם בערב שבת, אין ראוי לאלו שהתפללו ערבית מפלג המנה וקיבלו את השבת, להצטרף למנין של תפילת מנוחה בחול. (ילקוט יוסף ג')

ח. מותר להתפלל מנוחה במקום שהציבור התפללו קודם לכן ערבית, ואפילו יחיד רשאי להתפלל שם מנוחה. ורק בערב שבת החמירו בזה הפוסקים. (ילקוט יוסף ג')

ט. אם יש לו מים, צריך ליטול ידיו כדי להתפלל, אעפ"י שאינו יודע להם שום לכלוך, ולא יברך. (מרן בשו"ע) הנטילה היא בין לתפילת המנוחה בין לתפלת ערבית, מפני שמצווה ליטול ידיו לתפלה. (משנה ברורה)

י. אם נטל ידיו לתפילת המנוחה, ולא הסיח דעתו משמירתן אין צריך ליטול ידיו לתפלת ערבית. (משנה ברורה)

יא. אפילו אם אדם עומד מלמודו, ומן הסתם לא נגע באמצע הלימוד במקום מטונף בכל זאת יטול ידיו לתפילה, מפני שמצווה ליטול בשביל התפילה. (הרמ"א בהגה ומשנה ברורה) והאליה רבה כתב, שכל זמן שהם בבית המדרש, מן הסתם אין כאן היסח הדעת, וכן המנהג. (משנה ברורה)

יב. כתב המגן אברהם, שאם נטל ידיו לתפילה והפסיק בלימוד, אינו צריך ליטול שנית. ובשבת שמפסיקים במכירת המצות צריכים ליטול שנית לתפלת המוסף, אלא אם כן לא הסיח דעתו משמירת ידיו. (משנה ברורה)

יג. אפילו אם נטל ידיו לאכילה ואכל, ולא הסיח דעתו צריך נטילה לתפילה, שאין נטילתו לאכילה עולה לתפילה. אבל נטילת שחרית כשקם ממיטתו ולא הסיח דעתו עולה לו לתפילה. (משנה ברורה)

יד. אם אין לו מים מזומנים, אינו צריך ליטול. (מרן בשו"ע) אלא יקנה ידיו בכל "מידי דמנקי". וכל זה בסתם ידיים. אבל אם נגעו ידיו במקום מטונף או עשה צרכיו, צריך לחזור אחר מים אף בתפלת מנוחה ומעריב וכמו בתפלת שחרית. (משנה ברורה)

אמרי בינה – שבזו המידות הטובות

כתב באורחות צדיקים כי בעניין השקר יש תשעה חלקים. בגיליונות של שבתות שעברו הובאו חלקים הראשון, עד הרביעי. להלן החמשי ושישי.

החמישי האומר לחבירו שייטיב לו, או שיתן לו מתנה, או שיעזור לו, ולא יאמר לו על דרך הביטחון שיבטח בו לב חבירו, ובשעה שיאמר לו כך יהיה בלבבו שלא לתת, ועל זה אמרו רבותינו (בבא מציעא מט א): שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב.

השישי המבטיח את חבירו להיטיב לו, והבטיחו כל כך עד שיבטח בו לב חבירו, אין לו לחלל הבטחתו. ואם הוא משקר בזה, יש בו עונש גדול יותר מן הראשון, שלא עשה אלא דיבור בעלמא. והאומר לחבירו לתת לו מתנה מועטת, אף על פי שלא הזכיר לו לשון הבטחה, אמרינן: כל החוזר בדבריו יש בו משום מחוסרי אמנה (עיי' בבא מציעא מט א), כי לב חבירו סומך עליו ובוטח בו אחר שהמתנה מועטת. ואם איש עני הוא, אף על פי שהמתנה מרובה, אך חוזר בו רעתו רבה, כי נדר ועבר על "לא יחל דבר" (במדבר ל ג). וכן מי שהתפאר בפני רבים לתת מתנה לאדם, דהוי כמו הבטחה, כיון שהוא מתהלל על נדיבותו, אין נכון שישבו מדברו אחר שנתכבד ונתהלל בדבר. (עפ"י ספר אורחות צדיקים שער השקר)

אורחים או שכינה

"ויאמר... אל נא תעבר מעל עבדך" (פרק יח' ג') על פסוק זה אמרו חז"ל במדרש – "גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה". לפי פשט הדברים, הדבר נלמד מכך שאברהם הניח כביכול את הקב"ה והלך, להתעסק בקבלת האורחים. אולם דבר זה טעון בירור, מדוע מצוות הכנסת האורים גדולה יותר מקבלת פני השכינה?

נראה להסביר זאת כך: אילו היה אברהם אבינו מתבדל מן הבריות ומתבודד עם עבודת הבורא של עצמו, בודאי שהיה משיג מדרגות גבוהות יותר בהשגת האלוהות.

בכל זאת יותר אברהם אבינו על עלייתו העצמית במדרגות הקדושה והתעסק עם הבריות, לקרבן ולהכניסן לכנפי השכינה. שהרי זאת הייתה תכליתה של הכנסת אורחים שקיים אברהם אבינו, כפי שאמרו חכמינו, כי אחרי האכילה והשתיה היה מבקש את אורחיו לברך ולהודות לה' יתברך הנותן לחם לכל בשר. מכאן שראה אברהם את הפצת האמונה בקרב הבריות, כעבודה יותר עליונה ויותר נשגבה מעבודת ההשתלמות וההתעלות העצמית.

אם כן אפשר לומר כי זו כוונתם של דברים: "גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה" גדולה עבודת הכנסתם אורחים של זרים תחת כנפי השכינה, מעבודת ההתעלות העצמית בקבלת פני שכינה בהשגות האלוהות. לכן הקריב אברה את "קבלת פני השכינה" של עצמו למען מצוות "הכנסת אורחים"... (עפ"י אבני אל)

גמילות חסדים

בפרשה זו נחשפים לנו למעשיהם של אנשי סדום ועמורה. אנשים שהיו רעים וחטאים לה', עברו הן על מצוות של בן אדם למקום, והן של בן אדם לחבירו. המשנה במסכת סנהדרין מונה אותם כאנשים שאין להם חלק לעולם הבא, זאת בשל חומרת מעשיהם. כל מהותה של תורת אנשי סדום אמרה רוע, פגיעה בזולת, פגיעה בחלש, וחוסר רצון להטיב לנזקקים.

להמחשת העניין מספרים חז"ל כי בתו של לוט נהגה מידי יום בדרכה לשאוב מים לספק לעני פת לחם על מנת שיוכל להתקיים. משגילו זאת אנשי סדום החליטו להענישה, הפשיטוה ומרחו כל גופה בדבש. אין כל צורך להכביר במילים על הייסורים הנוראים שחוותה אומללה זו טרם נפחה את נשמתה. מעשים מעין אלו שהיו שגרת יומם ולחם חוקם של אנשי סדום, גרמו לקב"ה לקבל החלטה להשמידם מעל פני האדמה. ללמדנו כי קבוצה, עם, לאום, חבורה, שאינה חשה בצער הזולת, מוקיעה את הזקן והחלש, מסרבת ומענישה את מי שגומל חסדים אין לה זכות קיום על פני האדמה.

עם ישראל על פי המשנה באבות מזהה כעם רחמן, בישן, וגומל חסדים וזהו סוד קיומו על פני שנים ארוכות בארץ ישראל ובגלות.

דרך ה'

"ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" – אפילו כדי לעשות צדקה ומשפט, יש להקפיד לשמור דרך ה', כגון על גברי צניעות ועוד, זאת כדי שלא יהיה כ"מצווה הבאה בעבירה". (עפ"י החתם סופר)

בין אדם לחבירו

אם קרה בשיעור או בדיון וכדומה, שמשהו אומר דבר שטות, אסור לנוכחים להביט ולראות מי הדובר, מפני שעל ידי כך מלבינים את פניו ומתכבדים בקלונו.

המבזה את חבירו בבית הכנסת, עלול לגרום למחלוקת וקטטות "עד שנעשה בית כל בית הכנסת כמדורה גדולה", וכן אמרו חז"ל: המבזה את חבירו בפני תלמיד חכם, הרי הוא אפיקורוס, כל שכן בפני ספר תורה, לפיכך יש לנהוג בעניין זה בית הכנסת במשנה זהירות.

כמו כן שליח ציבור או קורא בספר תורה שטעה, יש להעמידם על טעותם בדרך כבוד.

שאלה: האם מותר בשבת לרחוץ את הידיים בסבון שאינו נוזלי?

תשובה: במסכת שבת נא. מובא: תנו רבנן, אין מרסקים לא את השלג ולא את הברד בשבת, אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש. מפרש רש"י - "אין מרסקים, כלומר, אין משברים לחתיכות דקות את השלג והברד, מפני שהוא מוליד בשבת, ודומה למלאכה שבורא המים האלה..." וכן כתב האור זרוע.

אולם בחידושי הרשב"א כתב שטעם האיסור לרסק שלג וברד, משום גזירה שמא יבוא לסחוט פרות העומדים למשקים, כזיתים וענבים, כי השלג והברד למימיהם עומדים. אבל אם נותן לתוך הכוס של יין שאינו נראה כסוחט, מותר. הרב המגיד כתב, ונראה שכן דעת רבינו הרמב"ם. לפיכך מותר לתת קדירה שיש בה שומן קרוש כנגד המדורה או בחמה, ועפ"י שהוא נימוח ונעשה צלול אין לחוש בזה משום איסור נולד. וכן פסק מרן בשו"ע סימן שכ' - ט', שהאיסור משום גזירת סחיטת פרות העומדים למשקים. ולכן פסק בשו"ע שם סעיף טז, שמותר לתת מאכל שיש בו שומן קרוש כנגד האש במקום שהיד סולדת בו, אף שהשומן שבו חוזר ונימות. אבל הרמ"א כתב: "ויש אוסרים, ונהגו להחמיר, ובמקום צורך יש לסמוך על סברה ראשונה". במעשה רוקח פרק כב' מהלכות שבת כתב, שהרוחץ בבורית בשבת הרי הוא ממרח, וממחק הסבון בהכרח, שהוא אב מלאכה, ואפילו אינו מתכוון, הרי זה פסיק רישא דניחא ליה וחייב. אולם רבים דחו סברה זו משום שלא נחשב ממרח אלא כשצריך לאותו דבר אותו הוא מחליק, כגון שעווה שסותם בה הנקב של החבית, וממרח הטיב על פני החבית, אבל כאן אינו רוצה בקיומו, אלא לניקיון כפיו.

סיכום: הספרדים שהולכים בעקבות הוראות הרמב"ם ומרן בשלחן ערוך, יכולים להקל ברחיצת הסבון בשבת, אבל אשכנזים היוצאים ביד הרמ"א, ראוי להם להחמיר, אלא אם כן יש צורך בדבר, והש"ת לא ימנע טוב להולכים בתמים. (עפ"י יחוה דעת חלק ב' סימן נ')

שאלה: האם מותר לפתוח מטריה בשבת, או לשאת מטריה שהייתה פתוחה מערב שבת?

תשובה: במסכת שבת קלז. מבואר כי אסור לעשות אוהל עראי בשבת. לדעת הר"ף איסור זה הוא מהתורה, ולדעת הרמב"ם בהלכות שבת פרק כב' איסור זה הוא מדרבנן. בשו"ת "מכתם לדוד", פסק כי אסור לפתוח מטריה בשבת, ולנושאה עליו להגן עליו מפני הגשם, שזה כעושה אוהל עראי בשבת. זאת ממה שפסקו הרמב"ם (שם) וממה שפסק בשו"ע סימן ש"א, שאסור ללבוש בשבת כובע ששוליו קשים ורחבים טפח או יותר, שהרי זה כעושה אוהל עראי למד כי איסור נשיאת המטריה הוא גם אם המטריה הייתה פתוחה לפני שבת. כדבריו פסק גם בשו"ת נודע ביהודה, הוסיף טעם לאיסור הנשיאה אפילו אם הייתה פתוחה לפני שבת, משום מראית עין.

אמנם בשו"ת החתם סופר כתב כי במדינתו נהגו להקל בזה מפני שפתיחת המטריה היא בנין לשעה, ולדעתו בנייה לשעה מותרת על פי התלמוד הבבלי ואסורה רק לפי התלמוד הירושלמי. ה"אור שמח", תהילה לדוד ופוסקים נוספים, דנו בדברי החתם סופר ודחו אותם.

סיכום: אסור לפתוח מטריה ולנושאה בשבת בכדי להגן עליו מפני הגשמים. איסור זה חל גם במצב בו המטריה הייתה פתוחה לפני שבת. (עפ"י יחוה דעת חלק ב' מג')

גדולי ישראל

רבי בצלאל הכהן מוילנא – נולד בשנת ה' – תקפ"ו. בגיל עשרים ושלוש נתמנה למו"צ בוילנא, במשך עשרים ושמונה שנה, זאת בזמן שהיו שם גאוני עולם כמו רבי יחזקאל לנדא ועוד. בימי המגיפה, יצא בעצמו במסירות רבה אל העם והיה דואג לבריאותם. מחיבוריו, "מראה כהן" "ראשית ביכורים", "מנחת ביכורים" "מנחת כוהנים" ועוד. רבי בצלאל נלב"ע בשנת ה' – תרלח'.

סיפור השבוע

כזה הדר! רבותי, אל תתמהו על הצעת, אך נקבו נא בסכום ששילמתם עבורו. האברכים נקבו את הסכום ששילמו, ואז הישיר אליהם הפונדקאי מבט מתחנן ואמר – אשלם לכם כפלים, אה, כפלים? פי שלשה! ומכרו לי את האתרוג...

האברכים המשיכו בסיפורם - הזדעזעו מחוצפתו. "הלצון חומד הנך עמנו?! – התרסנו לעמתו – כלום לא ספרנו לך כמה טרחנו, יגענו, וכלום לכבודנו, חפרנו את הארץ לארכה ולרחבה? בשליחות רבנו הקדוש יצאנו, ובזכותו הקרה לנו ה' יתברך את האתרוג הנאה! לברכה, ולמצווה לו וכל תושבי צאנז המעטירה! ואתה חושב, כי תמורת מעט או הרבה ניתן לאתרוג זה לחמוק מידינו?" אך הפונדקאי נעץ מבט משונה באתרוג ובנו, חליפות, ולא השיב דבר, אך הניצוץ שבעיניו כאלו אמר: "לי יהא אתרוג נאה זה!".

כאשר נפשו והחליפו כח קבצו האברכים את מיטלטליהם נשקו את מזוזת החדר ופנו להיפרד מבעל הבית, בעברם במסדרון אשר בין המטבח והחצר, כמעט ונתקלו בגיגית, גדולת ממדים, גדושה במים זכים ודג שמן וגדול כמוהו לא ראו עיניהם מעולם, משוטט, ומתחבט במים, מעלה בועות בקצה זנבו, שט אנה ואנה ולוגם מלא לוגמיו. מאליהם נעצרו האברכים והסתכלו בדג זה, ומבלי משים נענו בלחשיה: "בריה זו, נאה ויאה לכבוד שבת יום טוב", ובעיני רוחם כבר ראו את נתחיו העסיסיים מוגשים, על השולחן לפני ה', של הרבי הקדוש, כאשר המוני חסידים מאכלסים את האולם הגדול.

בלא שהיות נגשו אל הפונדקאי העומד בקרן זוית ומביט בהם כדי שפרש רשת בלתי נראית, ובקשה בפיהם: היות שהשתא חברו שבת ויום טוב ביום אחד, חפצים אנו לקנות לרבנו מתנה נאה זו, והרי יודע מר, מה התיקון הנפלא אשר צדיקים וקדושים מתקנים בעת אכילת דגים בשבת ומועד, למען ה', אל ימנע טוב מבעליו וימהר לארוז את הדג הלז, בעין יפה ישלמו מחירו....

ברכות

מזל טוב לאליהו ויעל כהן גינדי ה"ו לרגל הולדת הנכד יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לראותו גדל באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מזל טוב ליוסי ומיכל איאשה ה"ו ולבני משפחותיהם משפחות איאשה וכהן אהרונף לרגל נישואיהם. יהי רצון שיזכו להקים בית כשר ונאמן בישראל המושחת על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת נח הם:

1- ד' 2- א' 3- ב' 4- ב' 5- ד' 6- ג' 7- ב' 8- א' 9- א' 10- א'

הזוכה בהגרלת הפתרונות הנכונים לפרשת בראשית היא: מיטב שרוני ה"ו
הזוכה בהגרלת הפתרונות הנכונים לפרשת נח היא: טליה ג'קוסבס ה"ו

תקציר משיבוע שעבר: הסוכה הרחבה שבחצר, הפיצה ריח נעים ומרענן. העצים והקרשים חוברו לשלמות מרהיבת עין. מבפנים, נפרסו הסדינים הצחורים על גבי כותלי העץ החשופים. חג השמחה ממשמש ובא. סוכה זו מיוחדת היא, סוכתו של הרב הקדש רבי חיים מצאנז זכותו יגן עלינו בעל "דברי החיים".

כולם עסוקים בסיום עניינים האחרונים של החג, שמחת החג שרויה בלב כולם, אך באוויר מרחפת עננה קלה, העיירה צאנז לא זכתה השנה לרכוש אתרוג נאה והדר. גם הצדיק, נותר עדיין ללא אתרוג. עוד בקיץ, שלח הרב בעל "דברי חיים" שלוחים, לרכוש אתרוג נאה והדר, אולם הם חזרו בידיים ריקות. באלול, נשלחו שוב שני אברכים, מומחים ויראי שמים. אולם ימים חלפו ושום ידיעה לא נתקבלו מהם. במטבח עולה הבל התבשילים, המבשלות עמלות בהכנת תבשילי החג. לבקשת אימו ניגש "יענקל" להביא מהארגז תפוחי אדמה יפים, ולפתע נחתה על השולחן הסמוך חבילה, הילד צעק בבהלה ואחת המבשלות ניגשה לחבילה והתירה את הקשרים, ולמרבה הפלא שלפה ממנה דג גדול ושמן. מחמת גדלו, נאלצו כל המבשלות לטרוח סביבו.

לפתע עברה שמועה - "האברכים השלוחים כבר מצויים בצאנז", ראו אותם סביב המטבח שבחצר, השתהו, הציצו מבעד לחלון ומיד חמקו. הם הלכו לבתיהם של השלוחים, שאכן היו בביתם והסיפור ששמעו מהם, הדהים את השומעים. הם סיפרו ששבוועות רבים נדדו בדרכים, אולם שווקי האתרוגים דלים היו. הם התחננו לפני הסוחרים, בחיפוש אחר אתרוג מהודר ולא מצאו. אז החלו מחפשים אתרוג "כשר לברכה". בהיותם בודקים אתרוגים אצל סוחר האתרוגים, יהודי לבוש הדר, פנה אליהם הסוחר והזמיןם לביתו ובדרך סיפר להם כי ברשותו אתרוג, מהודר ביותר, אותו המתין למכור לקונה מתאים, שיבין בערכו. קריאות התפעלות יצאו מפיהם כשהגיעו לביתו וראו את האתרוג. לאחר משא ומתן בינם לבין הסוחר שבסופו שילמו את כל הכסף שבידם, אך שמחים, אך בידיהם – האתרוג.

הם יצאו מבית הסוחר בדרכם חזרה לעיר צאנז, ובדרך נכנסו לנוח לאכסנייה, שם קיבלם יהודי שהציע להם ארוחה חמה והכין להם מיטות נוחות, להחליף כוח ולשכוח מהעייפות....

המויץ משיבועות שעברו: בבקר, לאחר תפילת השחר וארוחת הבוקר, נכנס הפונדקאי בשיחה עם אורחיו. "אמש – פתח בשיחה – עיפיים הייתם ומיוגעים, אך עתה שהחלפתם כח ברוך ה', ספרו לי מהיכן הנכם ולאן, ושמה זקוקים הנכם לעזרה". האברכים חייכו, "ברוך ה' – השיבו – אמנם רבות טרחנו ויגענו, אך יגעת ומצאת – תאמין! ומי שטורח בערב שבת יאכל בשבת". לשמע הדברים אמר הפונדקאי "לא רק צורתכם צורה, אלא אף דבריכם מתובלים ונאים, תענוג לשמיעה, מה חיפשתם ומה מצאתם?". האורחים סיפרו לו בצהלה, את סיפור האתרוג. פיו של הפונדקאי נפער בתימהון ואמר: בבקשה תנו לי לזון את עיני במראה האתרוג? מדוע לא? השיבו האברכים - בבקשה.

עיניו התרחבו מתימהון, כמעט ששלח ידו למשש את האתרוג הנוצץ מפקעות הפשתן, כדי להיווכח אם אמנם נכון רואות עיניו –

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל	רחמים בן ורדה נחום ז"ל	חיים בן אליס עציץ ז"ל	אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל
משה בן עילו ביטון ז"ל	יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל	מסעוד בן מסעודה בנישו ז"ל	מרסל שלמה בן דוד הירש ז"ל
טוביה בן עזרא ושפרה ברטוב ז"ל	יצחק בן סלחה שרם ז"ל	חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל	חממה שפרה בת הרב יפת דהרי ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.א.			

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו	שמעון בן רחמה דנינו ה"ו	הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו	נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו
אושרת בת ציפורה כהן ה"ו	זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו	נירית בת מזל אהרונ ה"ו	שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאוצרות התורה לילדים

ילדים יקרים, רעים וחטאים עד מאד היו אנשי סדום, רעתם הייתה כה גדולה, עד שהקדוש ברוך הוא עצמו אומר: "זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד."

בעצם היו ארבע ערים בכיכר הירדן ונוספה להן עוד עיר חמישית - צוער, אך היות וסדום עלתה על כולן ברשעותה, נקראו כולן על שמה. אנשי סדום היו משופעים בכל טוב, ובראותם את כל השפע ואת אוצרות המזון על פני האדמה ואת אוצרות הזהב הטמונים תחתיה, רבתה גאווותם וגדלה שחיתותם. הם לא היו חושבים, אלא על ריבוי ממונם ואוצרותיהם, זנחו את השם והחלו לחמוס ולגזול ללא כל גבול וסייג.

שמו עליהם אנשי סדום שופטים רשעים כמותם, וחוקקו חוקים אכזריים מאין כמותם. אסור היה לאיש מאנשיהם להושיט עזרה לעני ומי שנתפס כשהוא עוזר לעני, אחת דתו למות. רבים היו הרעבים שמתו ברעב מחוסר מזון, ועם מותם, מיד באו אנשי העיר ובזזו את רכושם הדל. אסור היה להכניס אורחים בסדום, ואם קרה שסוחר זר נקלע למקום בטעות, מיד שדדו אותו והציגוהו ככלי רק.

פליטת אחת מבנותיו של לוט, הייתה בעלת לב רחום. פגשה הנערה בעני כחוש וחיוור, שעורר את רחמיה. למחרת, בדרכה לשאוב מים מן המעיין, טמנה בכדה פת לחם, וכשכברה לידו

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" שלמעלה)

1. מה עשה אברהם מיד כאשר ראה את שלושת האנשים?

א. רץ לקראתם. ב. נכנס מהר לאוהל. ג. בדק אם יש בבית אוכל כדי לכבדם. ד. ביקש משרה שתכין עוגות.

2. כיצד נהגו אנשי סדום כשמעו ששני "אנשים" מתארחים אצל לוט?

א. שמחו ורקדו לפניהם. ב. רבו בניהם מי יארח אותם אחריו. ג. דרשו מלוט שיוציא אותם כדי להתעלל בהם. ד. גרשו את לוט מסדום.

3. מדוע ביקשה שרה מאברהם שיגרש את הגר ואת ישמעאל בנה?

א. הגר התנהגה אליה בגאווה. ב. ישמעאל ניסה להשפיע לרעה על יצחק. ג. ישמעאל טען שהוא יורשו של אברהם. ד. ב' וג' נכונות.

4. מה הבטיח ה' לאברהם, אחרי שעמד בניסיון של העקידה?

א. פרנסה טובה. ב. ריבוי זרעו ככוכבי השמים וכחול על שפת הים. ג. שיהיה מלך לכל העולם. ד. כל התשובות נכונות.

שאלות עפ"י רשימת כיתות ד' עד ו', ז' וח'

5. "וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים ניצבים עליו וירא ורץ לקראתם..." מדוע נכפלה המילה וירא?

א. כך דרכו של המקרא. ב. הסתכל פעמיים, כי חשש שאינו רואה טוב מפאת מחלתו.

ג. אחד מסמל ראייה והשני מסמל הבנה, שהבין מדוע הם ניצבים. ד. תשובות ב' וג' נכונות.

6. "...ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר..." (פרק כא') מדוע נתן לו רק לחם ומים ולא נתן לו כסף וזהב?

א. ידע שישמעאל בזבזו. ב. שנה את ישמעאל שיצא לתרבות רעה. ג. פחד שיאבד את הכסף וזהב. ד. חשש שישתמש בזה לעבודה זרה.

7. "...וַיֵּלֶךְ לֶךְ אֶל אַרְץ הַמֹּרְיָה" (פרק כב') מהי ארץ המוריה?

א. בית אל. ב. אלון מורה. ג. חברון. ד. ירושלים.

8. אבימלך אמר לאברהם כשהחזיר לו את שרה - הנה ארצי לפניך. לעומתו פרעה אמר לו הנה אשתך קח ולך. מדוע?

א. פרעה ידע שעמו שטופי זימה. ב. אבימלך התברך בזמן שאברהם שם. ג. גרר היא חלק מהארץ המובטחת לאברהם. ד. א' וב' נכונות.

שאלות לכיתות ז' וח' – מפירושים אחרים על התורה

9. אנשי סדום אמרו ללוט לגבי אורחיו "...הוציאם אלינו ונדעה אתם" (פרק יט') כדי לגרשם, לפי פירוש הרמב"ן מדוע אם כן קיבלו את לוט?

א. מפני שהיה עשיר גדול. ב. לכבודו של אברהם. ג. כשלוט הגיע אליהם עדיין לא היו כה רשעים. ד. תשובות א' וב' נכונות.

10. "...כי יען אשר עשית את הדבר הזה... והרבה ארבה את זרעך..." (פרק כב') לפי פירוש הרמב"ן, מה חידש ה' הרי כבר הבטיח לו זאת בעבר?

א. כאן הוסיף שבועה בשמו הגדול. ב. כאן הוסיף שירש זרעו את שער אויביו.

ג. כאן הבטיח לו ה', כי קיום ההבטחה, לא יהיה תלוי במעשיהם של זרעו. ד. תשובות א' וב' נכונות.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

- ❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.